

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălitate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la:

Administrațiunea tipografiei archidiecezane, Sibiu, strada Măcelarilor 47,
și la expedițiunea de inserțiuni Haasenstein & Vogler în Viena, Praga, Budapesta etc. etc.
Correspondențele sunt a se adresa la:
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 37.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Desbaterea proiectului de lege despre impunerea limbei maghiare.

(După Jiarul stenografic al dietei).

Ședința din 29 Aprilie 1879.

(Urmare).

Stefan Nagy. Prea on. casă! Fiind eu un inamic jurat, principial al opozițiunii lipsite de ori-ce convingere bărbătească și purcedătoare numai din spiritul de-a contradice, pe când proiectul pus la ordinea zilei nu trebuie judecat ca cestiune de partidă, ci din punct de vedere al culturii generale, permiteți-mi a-mi desfășura cât voiu puté mai pe scurt nepretensi-vele mele vederi asupra acestui proiect. (Să aușim! Să aușim!) Mie 'mi demandă a face aceasta nu numai simțul de datorință, dară tot odată și pietatea fiască, pentru că ași păcătui contra pioasei aduceri aminte de un luptătoriu inimos al limbei maghiare, când nu 'mi aș înălța vocea, îndată ce este vorba de realizarea dorințelor noastre cele mai scumpe naționale, de limba patriei noastre în interesul ideei noastre de stat.

Îndrăsnesc a pronunța fără părtinire, că în prima linie succesele de până acum pe câmpul dezvoltării și deșteptării naționalității noastre avem ale multămi acelei mișcări, a cărei protector și agitator principal scim că a fost Paul Nagy, fericitul meu tată. Aparițiunea cea mai unică în felul său a acestei mișcări a fost, că s'a început acolo, unde la alte națiuni se obișnuiesc a înceta. Noi am zidit templul, înainte de-a ne îngriji, că cea mai prețioasă dintre relicuile naționale, cari au a se păstra în templul acesta, să fie o proprietate de-a poporului nostru. (Adevărat!)

Proiectul acesta are așa dară destinațiunea de-a fi peatra fundamentală a acelei clădiri, care am început a o clădi de sus în jos. Nu interesul na-

ționalității maghiare, ci cel al statului ne demandă în linia primă a face cât se poate mai îngrabă lege din proiectul ce ne este pus înainte. Dacă interese europene pretind, că aici între Dunăre și Tissa să fie un stat cu postulatul de-a fi de sine stătătoriu, atunci e neapărat de lipsă, ca idea necesară a aparținerei la stat să se înrădăcineze cât mai afund la toate naționalitățile cari viețuiesc între marginile aceste; spre acest sfârșit va contribui legea aceasta, pentru că ea face cu puțință, ca în inima cea primitoare a copilului să se sădească dimpreună cu limba maghiară și simțul aparținerei la statul unguresc (Aprobare) și ceea ce merge mână în mână cu aceasta, iubirea cătră mama comună, cătră scumpa patrie. După părerea mea aceasta este partea politică a cestiunii; celalalt punct de vedere de-asemena ponderositate privesc cultura.

Când ar permite situațiunea cea sguduită a finanțelor țării a întrebuința pentru instituttele noastre de învățământ sume mai mari decât până acum, atunci poate am fi în stare a ridica astfel de instituttele mai înalte în toate, sau cel puțin în fie-care ținut mai însemnat al patriei în tot cuprinsul ei, aceasta însă nu o putem face și de oare-ce preste tot nu avem de cât două universități, în cari se prelege în limba maghiară, tinerii noștri de naționalitate nemaghiară au fost siliți a cerceta universități străine, de unde de obicei s'au întors îndopați cu idei naționale și inimele statului. Deci sunt cu totul de acord în privința părții culturale a proiectului cu părerea desfășurată în motivarea proiectului, că ținta și destinațiunea proiectului de față nu poate fi alta, decât a oferii tuturor cetățenilor de naționalitate nemaghiară ocaziunea și mijloacele pentru însușirea limbei maghiare. Împlinim așa dară în privința aceasta numai datorința noastră și reparăm lăsaturile ante-cesorilor

noștri, pentru că noi făcând din proiectul acesta lege, întărim, și dacă nu cu desăvârșire, dară cel puțin considerabil, fundamentul edificiului, de care mai făcui amintire, zidit de sus în jos. De aceea și eu, onorată casă, mă bucur dimpreună cu națiunea întreagă pentru aducerea în viață a proiectului acestuia. Bucuria mea a turburat-o numai observarea, că între conducătorii bisericesci ai unui popor frate, sau aflat bărbați, a căror nisuință — nu tocma bărbătească — a fost a sugruma proiectul ce se află înaintea noastră încă în leagăn. Scie fie cine pe cine înțeleg între bărbații acestia. Dacă o astfel de procedere este preste tot condamnabilă, pentru că are scopul de-a nimici o idee importantă, care are să promoveze înflorirea țării, cu cât nu este mai responsabilă impregiurarea, că mișcarea a proces dela bărbați de aceia, cari după chiemrarea lor sunt obligați a promova cultura generală și după pozițiunea lor ar trebui să încungiure și aparența unei agitațiuni. Ceea ce au făcut și cum au făcut bărbații acestia, deșteaptă, peste voia omului, prepusul, că ei fantasează pentru o idee de stat, care este afară de marginile acestei patrie, sau dacă ei nu vor să creadă aceasta, cel puțin le lipsesc sinceră nisuință, de a împedea, ca proccii seduși, să nu ducă turma încredințată păstoririi lor înaintea altariului idolilor străini. Este adevărat că mai târziu, provocându-se la curățenia și sinceritatea simțemintelor lor patriotice, s'au silit a respinge învinuirea aceasta. Însă adevăratul patriotism trebuie să se manifesteze prin fapte. Să iubească patria cu fapte dar nu cu cuvinte. Eu din parte'mi nu sunt în stare a cuprinde, cum se va puté documenta vre-o mare loialitate cătră statul unguresc prin călătoria la Viena și cum se va documenta alipirea cătră acel stat prin scopul acelei călătorii. Dacă vor să dea ei un semn eclatant despre sim-

țemintele lor patriotice, pe care eu de astădată nu le trag necondiționat la îndoială, li se oferă ocaziune destulă în esercitarea conștiințioasă a dreptului lor de inspecțiune și controlare, care are de scop stricta observare a legii sancționate; să sperăm că după neplăcutule esperiențe ce le au făcut își vor împlini oficial cu credință și neobosiți.

Să nu creadă dară nimenea, că proiectul acesta vatemă autonomia religioasă a vre unei confesiuni, și chiar dacă ași ține că păreriile mele asupra acestui object ar fi incopetente, m'as pute provocă la congresul cel din urmă ținut la Carloviț, care s'a pronunțat pe față, că proiectul acesta nu vatemă drepturile și privilegiile confesionale. Dar nici aceea să nu creadă nimenea, că proiectul acesta țintesc la o maghiarizare forțată a naționalităților nemaghiare. Simțemintul maghiarismului și patriotismului este un simțemint cu mult mai sublim, decât să se poată insufla singuraticelor națiuni prin mijlocirea unui paragraf singuratec. Dacă conștiința aceasta insuflătoare nu se înrădăcinează de sine în adâncul inimei noastre, paragrafi nu o vor înrădăcina nici odată.

O astfel de nisuință a statului, nu numai că n'ar avé nici un rezultat practic, ci aplicarea astorfel de măsuri tiranice s'ar împotrivi înălțimei și demnității statului unguresc care nu numai iubesc libertatea, ci o și garantează în aceeași măsură fiilor ei. Încercări de aceste le lăsăm patriei tiraniei și despotismului. Astfel de încercări nu se potrivesc cu demnitatea unei țări libere și independente. și de aceea nici una dintre naționalitățile, cari trăiesc în patria noastră, nu au în privința aceasta nici temein, nici vreun drept de-a fi îngriate. Este de prisos a intra într-o lungă discuțiune sau combatere, cu acei ce învinuesc elementul maghiar cu tendențe șovinistice; spre ai face

FOIȚA.

Aventurile

doctorului Van-der-Bader.

Din franțozesce de Evariste Carrance.

(30 urmare).

XXII.

Cartea lui Michelet și Pistolul d-lui Anatol Bergerat. (Urmare).

— Stăpâne!

— Dacă întemplantarea nu'mi va fi favorabilă, D-Ta vei pleca fără amănare la Leyden.

— Oh! nu'mi spune lucruri atât de triste! strigă studentul, care și acoperi de nou fața scaldată în lacrimi... Eu nu sunt de fer.

— Trebuie să prevedem toate a-dause Van-der-Bader, a cărui viață fusese un șir întreg de neprevederi, și adresându-se la soțul seu cu o privire plină de interes di-se: eu nu voiesc decât fericirea voastră, Ellermann.

Studentul își sterse lacrimile din frumoșii sei ochi.

— Vei pleca dar îndată la Leyden, urmă profesorul, vei reafia acolo pre Lisbeth care va deveni soția D-Tale și îi vei di-ce:

„Stăpânul este mort; el a cuge-tat mult la tine în ultimele sale momente; el a înțeles tot devotamentul admirabil cu care l-ai încungiurat. Tu ai ținut sirmanului învățat locul familiei; și el, învățat cu răul egoism al sciinței, îngropat cu totul în abisul unei lumi necunoscute oamenilor de rënd, el n'a băgat de samă că un în-ger trăia în giurul lui.

„Îi vei mai spune, Ellermann, că tot ce am eu îi remâne ei.

— Pentru numele lui D-șeu, Te rog înceată, domnule doctor, strigă studentul, în a cărui față se zugrăvia cea mai viuă durere, D-Ta vei scăpa sănătos și întreg din acest duel.

— Poate ar fi mai bine să aflui moartea într'ensul, murmură Van-der-Bader.

Ellermann tocmai voia să răspundă când trăsura se oprî dintr'odată.

Birjarul deschise ușa și prietenii noștri săriră jos pe năsip.

O sută de pași dela trăsura, dl Bergerat și prietenul seu Robert însoțiți de-o a treia persoană, se preumblau cu gravitate fumând o cigară.

Vedând pre acești domni venind spre dâșii, doctorul întrebă:

— Cu cine am să mă bat? Dl Bergerat salută.

— Cu mine domnule, răspuse el. Învățatul se închină.

— Cugetat-ai bine, îi di-se el lini-scit, la toate urmările duelului?

Dl Bergerat se întoarse spre Ellermann, cu o zimbire amabilă.

— Da, prea bine, răspuse el.

— Și D-Ta ai intențiunea să mă omori? continuă profesorul cu liniște.

— Mă rog de ertare, di-se repre-sentantul casei Durand, Mocard și Compainie, noi am cugetat, cred, de ajuns asupra situațiunii în care ne aflăm, să nu întindem vorbă lungă...

— Domnule, îl întrepu-e Van-der-Bader, credemă nu frica mă face să îți vorbesc astfel. Înainte cu vr'o căte-va zile poate aș fi avut slăbiciu-

nea a ține la viață, astăzi ea are destulă amărăciune pentru a nu mai ține mult la dâșna nu'mi tălmăci dar rău cuvintele mele. Dacă voiesci du-elul, el se va întâmpla.

— Te ascult, domnule.

— Duelul, continuă învățatul, este una din cele mai deplorabile ră-tăcirii ale societății moderne. Dacă te voiu omori eu pe D-Ta, nici odată nu mă voiu puté mângăia; crești D-Ta că dreptatea va fi pe partea DTale, dacă mă vei întinde sângerând la picioa-rele DTale? Aducerea aminte de mine nu va apăsa cu grele muștrări asu-pra conștiinței DTale?

„Nu este oare un lucru înfricoșat a vedé doi oameni, cari voiesc să și taie unul altuia frul vieții? Și nu se revoaltă spiritul în contra acestui a-bus al materiei?

„Eu nu mai am mamă, domnule; poate o mai ai D-Ta; crești D-Ta, că, ea'mi va erta crima de a i fi omorît pre fiul ei.

(Va urma).

să amuțască este de ajuns a ne provoca la articolul de lege 44 din 1868, care dovedește în mod eclatant stima cea mare ce o are statul față de drepturile naționalităților, într-o măsură cu care nu se poate lăuda nici o colecțiune de legi, fie a celui mai înaintat dintre staturi. Deci, fiindcă proiectul acesta nu atinge și nu vătămă nici interese religioase nici naționale, ci din potrivă înaintază foarte mult înflorirea atât în ceea ce privește ideea de stat, cât și cultura, este natural, că, de oare-ce alegătorii noștri nu ne-au trămis, ca să reprezentăm apărarea ideilor particulariste ci ale țării, în șirurile prea onorabilor mei deputați colegi contrari acestui proiect sunt reprezentați în casa aceasta într'un număr așa de mic încât surprinde. Esprimându-mi on. casă acum mulțămia mea sinceră, că cu bunăvoință indulgență m'a pus în pozițiune de-a fi ascultate nepretenșivele mele cuvinte în o astfel de cestiune, care indică triumful ideii de stat unguresc, și creștând și sperând cele din parte-mi duse mai înainte, primesc proiectul cu bucurie și entusiasm de basă la desbaterea generală și specială (Aprobare).

Ludovic Mocsary: Onorată casă! (Strigări: Mâne!) Mulțămesc foarte, dacă mi permiteți să vorbesc mâne (Aprobare).

Min. pres. Col. Tisza: On. casă! A bună samă dl deputat are de gând a se ocupa mai pe larg cu cestiunea și de aceea doresce să vorbească mâne. Din parte-mi sunt mulțămît. De oare ce însă eu aș ave să dic ce-va foarte pe scurt, permiteți-mă să dic acum. (S'auzim!)

Nu o fac, pentru că proiectul ce ne stă înainte ar ave lipsă de o apărare obositoare, sau pentru că argumentele aduse contra proiectului ar pute să clatine pe cineva în convingerea despre bunătatea și folosul aceluia. Vorbesc numai pentru că proiectul fû interpretat într'un sens, care trece preste cel după literă, ceea ce trebuie rectificat.

Înainte de toate trebuie să observ d-lui Polit, care a interpretat astfel proiectul, că, deși nu i voi urma pe terenul dezvoltării staturilor resăritene și apusene, totuși trebuie să i atrag atențiunea, să nu dorească, să luăm în considerațiune, în ceea ce privește limba, exemplul staturilor din orient din nemijlocita apropiere a noastră. (Aplause). Căci dacă privim d. e. dezvoltarea în Serbia, atunci ar trebui să facem, nu o lege cum e cea de față (Aprobare vie), ci ar trebui să introducem limba maghiară singură obligătoare în statul întreg. (Aprobare vie).

Pentru că nu trebuie să uităm, că în Serbia în adevăr locuiesc puțini Maghiari, din contră în proporțiune cu Sârbii, cu mult mai mulți Români, decât Sârbi în Ungaria. (Adevărat!) Dl deputat să nu ne recomande așa dară procedura din orient. Când am voi noi să urmăim exemplului din Serbia, ceea ce nu vom face, nu s'ar bucura aceia, în a căror nume — deși, după cum cred, nu la însărcinarea lor — se obicinuesce dl deputat a vorbi. (Aplause).

Dl deputat vorbește de suprimare, de măsuri constrângătoare, vorbește de întăritarea simțimentelor naționalităților și pune proiectul în fața legii din 1868. Prin aceasta el dă proiectului hotărât alt înțeles, de cum îl are. Pentru că legea de instrucțiune vorbește de limba învățământului, va să dică, că limba de propunere să fie în scoalele populare limba maternă.

Proiectul acesta însă nu dice, că limba de instrucțiune să fie în toate scoalele cea maghiară, din contră, proiectul lasă limba de instrucțiune așa după cum este statorită în legea din 1868. Proiectul hotărăște numai, că, după ce trăim într'un stat unguresc — fie sau nu fie aceasta după placul

d-lui deputat — și după ce în statul unguresc limba trebuie să fie, cel puțin în oficle și administrațiunea mai înaltă, cea maghiară, să i se deschidă fie-cărui cetățean calea, de a și însuși limba aceasta și în scoala poporală. Aceasta este măsura cea grozavă și înfrorătoare, care apasă naționalitățile.

Dl deputat dice: dacă limba maghiară are facultatea de-a se desvolta și preponderanță culturală, nu trebuie să fie impusă cu silă, ea se va lăți de sine. Nu am puté oare întoarce lucrul și să întrebăm: dacă limbile popoarelor de limbă nemaghiară din Ungaria au vitalitate și facultatea de-a se desvolta — și după părerea mea o și au în faptă —: au drept a și teme viitoriul din simpla cauză, că naționalitățile aceste învață și limba maghiară?

Mich. Polit (întrerupend): Dacă ea se află în mâinile puterii de stat, au a se teme.

Ministru pr. Tisza: Dacă au a se teme, atunci aceasta dovedește numai un lucru. Dacă este de temut, că naționalitățile, numai pentru că își însușesc limba maghiară ca sciință, vor uita limba lor, atunci ceea ce se obiectează în contra proiectului apare într'o lumină curioasă. Pentru că dacă există temerea aceasta, unde găsim motivul pentru care dl deputat cere să nu se propună limba maghiară în scoalele populare?

Motivul îl găsim în îngrijirea, că, dacă naționalitățile învață limba maghiară, cetățenii țării se vor înțelege între sine, și atunci nu va mai fi cu puțință a semăna discordie (Aplause vii).

În cestiunea naționalităților, cu toate că dl deputat a numit procedura guvernului nu numai șovinistică dar și necualificabilă....

Mich. Polit (întrerupend): Și așa nu va ave nici un succes!

Ministru pr. Tisza (continuând): Dacă nu are succes, pentru ce este dl deputat atât de mănios? (Ilaritate mare).

În cestiunea naționalităților, dic, eu nu m'am întrepus nici odată pentru o maghiarizare forțată și nici că mă voiu întrepune vre-odată; pentru că sum convins, că a trecut timpul unei expansiuni naționale — acum nu vorbesc de stat — forțate.

Atâta însă, fără a veni în contradicțiune cu liberalismul cel mai întins, putem pretinde din punct de vedere unguresc, ca fie-cărui cetățean să i se dea ocaziune a învăța limba statului, pentru-că de altă parte, din punctul de vedere al statului — nu al maghiarismului — este o datorință a da naționalităților nemaghiare mijloacele să învețe limba statului (Așa este).

Și așa, fiind-că proiectul acesta nu are altă intențiune, decât, după cum s'a dîs, a oferî tuturor cetățenilor mijloacele de a se înțelege unii cu alții, rog pe onor. casă a l primi (Aplause vii).

Președintele: Desbaterea se va continua mâne.

(Va urma).

Revista politică.

Sibiū, în 7 Maiu.

„Contele Andrassy își va lua un concediu mai lung“, astfel să telegrafează din Viena diariului din Berlin „Post.“ Aceasta scire stă fără îndoială în legătură cu desaprobarea, ce a întâmpinat din toate părțile convențiunea austro-ungară-turcească. Chiar și „Pester Lloyd“, care până acum a suflat „din toate organele“ laudă și mărirea domnului de Andrassy, condamnă în mod hotărât convențiunea. Acordarea Marei Cruce a ordinului leopoldin ambasadorului contelui Francisc Zichy, aceluia care a fost mijlocitorul convențiunei desamintite, este o dovadă

cum se aprețuiesce convențiunea în cercurile curței.

Alaltăeri s'a încheiat în mod solemn senatul imperial din Viena. Discursul de tron accentuează momentele marcante ale legislațiunei în periodul expirat, atinge transacțiunea între Austria și Ungaria, zăbovesce mai mult la discutarea cestiunei orientale și a pozițiunei externe a monarhiei în deobște și se ferește a desvolta perspectivele politice interne pentru viitoriul cel mai de-aproape. „Monarchia este stimată și puternică în afară și susține, cele mai amicabile relațiuni cu puterile. S'au făcut guvernului posibil a și întrepune influența sa pentru consolidarea stărilor în orient, create prin conclusele europene, pentru ca pacea să fie susținută și asigurată.“ „Am înalta mulțămire,“ dice Maiestatea Sa, „a ne vedé a proape de această țintă.“

Dovadă că n'am ajuns, ci sîntem numai aproape de țintă este scirea din Constantinopole, care ne vestesce, că acolo s'a format o numeroasă și vîdută partidă, care intenționează o alipire strînsă la Rusia. Se așteaptă înalte distincțiuni rusesci pentru marile vizir, pentru ministrul de războiu și de externe.

În România lupta electorală, ce se poartă cu multă vioiciune din ambe părțile, este tocmai în curgere. Resultatul alegerii în colegiul I l'am comunicat cetitorilor noștri prin telegrama dela Bucuresci din nr. trecut. Între cei 17 liberali se află Rossetti, Câmpineanu, Vernescu, Ferichide, Robescu, generalul Magheru, Flea etc., între cei 8 conservativi se află: C. Boerescu, Maioreșcu, Carpp, Catargiu, Lahovari etc.

Într'o adunare electorală din Bucuresci candidatul partidei liberele Costinescu a propus următoarea deslegare a cestiunei Ovreilor: Să se acorde drepturile unui cetățean român și deplină egală îndreptățire tuturor Ovreilor, cari s'au născut în România și cari n'au fost nici odată sub scut estern și cari s'au supus sortărei militare. Costinescu privește supunerea la sortarea militară de-o optare pentru naționalitatea română; Ovreii, cari sunt supuși români, trebuie să se țină de aceasta categorie, ceilalți sînt supuși străini și rămân supuși normativelor obstesci de drept; ei prin urmare, pentru a dobândi naturalizarea vor fi nevoiți a se supune formalităților prescise pentru toți străinii. Adunarea, la care luară parte preste 2000 persoane, primi foarte favorabil deslegarea propusă și încercase pe vorbitorul cu aplause.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român.“

Budapesta, Maiu 1879. În fine cestiunea dîlei adevă desbaterea despre legea pentru introducerea limbei maghiare în scoalele elementare confesionale s'a terminat în camera reprezentativă după o luptă parlamentară foarte neegală, însă purtată cu multă obiectivitate și cu mult tact din partea naționalităților nemaghiare respective de deputații acestora.

Dacă majoritatea deputaților ar fi avut în vedere motivele cele ponderoase și valide precum și interesele generale ale statului relevate cu abundență de deputații nemaghiari, resultatul acelei desbateri, la votare ar fi trebuit să fie cu totul altul decât cel cunoscut.

Durere însă, că considerante și interese de a doua mână au preponderat și proiectul din cestiune cu puțințe modifițiuni înaspritoare a fost primit după propunerea comisiunei dietale.

Cumcă majoritatea deputaților nu a fost convinsă despre bunătatea

acestui proiect de lege s'a putut observa atât din discursul desbaterii cât și din fisionomia dietei.

Din partea regimului afară de ministrii n'a vorbit pentru proiect decât mai numai neofitii, eară din opozițiune numai un deputat de oareșicare renume.

Fisionomia dietei încă nu a fost aceea a unei corporațiuni, care este convinsă că face o lege bună pentru țară, ci aceea a unei corporațiuni care stă se îngroape un mort.

Și într'adevăr prin acest proiect s'a îngropat nu numai unul ci mai mulți morți.

Libertatea de învățământ, înlesnirea pentru înaintarea culturai popoarelor nemaghiare și speranța de-a se restitui între naționalitățile din Ungaria buna înțelegere, sînt aședate în cosciugul acestei legi, fără ca să poată resulta vre-un câștig pentru stat.

Conștiința despre această stare de lucruri a făcut ca și votisarea să se întempe nu numai fără nici un animo dar chiar într'un fel de dispozițiune deprimătoare. Se părea, că o mare parte a deputaților ar fi preferit, să nu vină în pozițiune de a vota aceasta lege.

Și cu toate aceste pre lângă toate motivele ponderoase aduse de către deputații nemaghiari în contra aceluia proiect de lege, atât din punct de vedere al dreptăței, al culturai ca și din punct de vedere al resonului de stat și al oportunităței nimitul proiect de lege s'a primit de majoritatea dietală.

Această aparență la primul moment se pare o enigmă, acela însă care cunoaște împregiurările va afla aceasta enigmă foarte lesne de esplicat din următoarele motive.

Înainte de toate trebuie se observ că judaismul și neofitismul au devenit pentru statul nostru în genere și pentru națiunea maghiară în specie o calamitate, ba cea mai mult, un pericol amenințator.

Ovreii și neofitii, acesti parasiți periculoși exploatează natura cea ușoară iritabilă și aplecată spre șovinism a națiunei maghiare în folosul lor proprii iritându-o în continuu în contra celor lalte naționalități și seducându-o la pasuri de atare natură, pentru ca ori-ce bună înțelegere între popoarele Ungariei se devină imposibilă. Lucru natural, fiind că înțelegerea între Maghiarii și nemaghiarii Ungariei le-ar face prosperarea, ba chiar existența lor imposibilă. Acest soi de oameni pot esista numai prin discordia naționalităților prin urmare numai prin nenorocirea statului, fără ca ei să fie în stare a da ecivalent statului pentru rîul ce l'cauzează.

Ovreii, câtă vreme se ține de religiunea lui nu are interese naționale.

Toate interesele lui de naționalitate și de umanitate sînt contrase în religiunea lui în judaism, el nu se alătură la nici o naționalitate, deosebitele națiuni ale pământului au numai într'atată interes pentru Ovreu, încât ele sînt obiect de exploatat pentru judaismul care, ca o conjurațiune bine organizată numită alianța israelită acopere cu rețaua sa toată suprafața pământului.

Pentru Ovreu este tot una ce limbă vorbește, el vorbește astăzi cu aceeași predilecțiune limba maghiară, cu care a vorbit eri pe cea germană și va vorbi și mâne poate alta.

Ovreul ca și neofitul astăzi simulează cel mai mare zel pentru națiunea maghiară, fiind că așa își află socoteala și mâne sigur va simula tot așa de mare zel pentru altă națiune, îndată ce aceasta ar fi în stare a i oferî aceleși sau mai mari foloase.

Acest soi de oameni au ajuns la noi în Ungaria prin cutezare și obrășnicia lor la atata vață încât le-a succes, că, cu ocaziunea desbaterii și

votării legii din cestiune să terorizeze o mare parte dintre deputații de naționalitate maghiară și încă astfel încă nici motivele cele rezonabile ale deputaților nemaghiari, ba nici chiar patrioticele admonări ale înțeleptului patriot și deputat maghiar Mocșary n'au fost în stare a delătura urmările terorismului indicat.

Sciu din conversațiuni private că mulți deputați maghiari nu încuviințau proiectul de lege din cestiune însă terorizați de Ovrei și de neofiti nu au avut curajul de-a pași pe față în contra aceluia la desbatere, eară la votare au preferat de-a absentea.

Mai cu samă s'au folosit neofetii și Ovrei pentru a ațîța pe deputații maghiari, ca să primească proiectul de lege indicat cu ori și ce preț, de aceea strategia, că au înfățișat acest proiect în legătură cu pașii făcuți de Români în contra aceluia drept cestiune de luptă și de putere a Maghiarilor față cu Români.

Astfel mulți deputați maghiari numai din aceea cauză au votat proiectul de lege pentru limba maghiară pentru ca din lupta imaginată între Maghiari și Români să easă Maghiarii învingători și astfel să constată, că ei sunt mai puternici, ceea ce observăm, că nu le-a denegat nimenea până acum, fiind că Români prin pașii făcuți nu au avut altă tendință decât, de-a se apăra de răul ce i amenință.

Nu este îndoială că sunt între deputații maghiari și atari șovinisti, cari nu numai doresc, dar și cred că este posibil, ca să maghiarizeze pe toți locuitorii din Ungaria fie chiar prin foc și sabie, și că apoi națiunea maghiară devenită în numărul de 15 milioane să ocupe loc și să joace rol între națiunile cele mari ale Europei; de acestia din norocire nu sunt mulți.

În fine sunt și de acei deputați cari într'adevăr cugetă serios despre acest proiect de lege.

Acești deputați știu bine, că proiectul de lege din cestiune nu zace nice în interesul culturei, nice al bunei înțelegeri între popoarele Ungariei, ba chiar nice în interesul limbei maghiare fiindcă sunt conștienți că maghiarizarea în ziua de astăzi este imposibilitate, acești deputați știu bine, că prin acest proiect, devenind lege, se împiedică cultura naționalităților nemaghiare și totuși l-au votat, și încă l-au votat tocmai pentru aceasta cauză din urmă fiindcă ei astfel argumentează, și încă cu tot rezonul, că progresul cultural al naționalităților nemaghiare prin această lege va fi dacă nu împiedecat cel puțin îngreuiat, eară în această se asigură supremația intelectuală a elementului maghiar, a cărui progres cultural nu este apăsător de acea lege.

Va se zice că se tractează de o luptă îndreptată în contra înaintării culturale a elementelor nemaghiare din Ungaria înscenată cătră finea secolului al 19-lea.

Ce va zice lumea cultă când va avea cunoștință de o asemenea procedură anticisată și neumană, este lesne de știut.

Încât pentru noi Români, cari opriți cu totul dela orice înaintare culturală până la anul 1848, și cari abia am putut se ne folosim de dreptul de înaintare de 30 de ani și acum câte nouă pedeci ni se opun, se fim în chiar, că acum nu vom avea a ne lupta numai pentru limba și naționalitatea noastră, dar și pentru cultura noastră va se zice pentru cele mai sublimе drepturi ale neamului omenesc.

Dumnezeu să ne întărească!

De sub poalele munților apușeni în April 1879. (Lipsa de cultură la poporul sătean. Lipsa prea simțită de reuniuni ajutoare pentru popor). Numai acel om poate zice că cunoaște toate lipsele poporului nos-

tru agricol, care nu numai locuiește în mijlocul poporului, dar totodată și ia parte la toate neajunsurile și suferințele lui. Cu durere exprim aceste despre bietul nostru popor muncitor, dar ce să fac, sunt silit a mărturisi și adevărul, ca unul care-l compătimește din inimă și cunoscându-i relațiile suferă adese și eu împreună cu el.

Poporul nostru, mai cu samă cel agricol, cum se zice: parecă e născut numai pentru suferințe și greutăți, și toate aceste scim bine că de unde provin? scim că'i provin dela necultura și eară necultura lui. Un pom sau o grădină, cum o va pute cultiva cineva dacă nu se pricepe la pomologie și horticultură? Cultura poporului nostru se începe dela mamă; dar scim cât sunt de rari în popor mamele cultivate și prin urmare cultivatoare? Așa dară să începem dela școală; cum sunt însă cele mai multe școli sătesci? Cât e pentru edificile de școli, încă n'am avut mult de a ne tângui, căci aceste conform stărei poporului sătesc, în cele mai multe comune sunt destul de bune, avem însă de a ne tângui pentru lipsa de învățători calificați, cari nu se aplică dacă nu le poți da o leafă onestă, ci în lipsa celor calificați: aplicăm adeseori de aceia pre cari nu i alegem, ci îi culegem. Astfel avem în cele mai multe comune (cum se zice pe la noi) școli de peatră, ear învățătorii de lemn! Eată lipsa de cultivatori ai grădinei, va să zică a poporului și a mlădițelor lui!

Dacă milostivul și constituționalul nostru guvern, s'ar îngriji în general despre cultura și cultivarea poporului, bunăoară cum se îngrigesc despre aceasta guvernul României: aplicând învățătorii calificați și provădându-i cu leafă onestă dela stat, (căci vorbind între paranteze: din multele și tot felul de contribuțiuni, ce plătesc bietul popor muncitor, s'ar pute suplini și aceasta fără nici un păcat) atunci ar vedea și s'ar convinge chiar domnii nostri stăpânitori: că poporul nostru chiar și numai pentru o asemenea faptă s'ar arăta recunoscător, sincer și mai aplicabil cătră o apropiere și conțelegere frățască cu naționalitățile conlocuitoare neromâne.

Milostivul nostru guvern însă nu se îngrigesc de aceasta, ci se îngrigesc despre aceea: că unde face câte o școală de dai doamne, botezându-o de școală comună, acolo grija cea dintâi este: ca prelegerile în acea școală să se înceapă cu „Mi atyánk” și cu introducerea acelei limbi, pre care poporul și fiii poporului nostru nu o înțeleg. Prin urmare: acest mod de dezvoltare și cultivare a poporului român nu va face în veci progres, ci din contră: un dureros regres; au doară aceasta i este intențiunea guvernului nostru părințesc?

Eu însă și mulți alții împreună cu mine sperăm: că păuă ce vom avea de conducători ai cauzelor noastre naționale bisericesci și scolare pre prea demnii nostri prelați, până atunci încercările forțate ale guvernului actual și pe lângă toate opintirile sale și neajunsurile noastre opunându-ne: vom începe prelegerile în școala noastră națională cu „Tatăl nostru.”

Trecând dela acest obiect nu prea măgulitor pentru noi sătenii: voi să mă ocup puțin și de lipsa de reuniuni ajutoare pentru popor.

Mai în zilele trecute eram în orașul A. unde trecând prin piața principală, mi se opri ră ochii la o firmă de-asupra unei uși cu inscripțiunea „Kisegítő egyet.” (Reuniune ajutoare). Cu câte-va oare mai târziu tot aci în oraș conveniiu cu un amic al meu, îi povestisem ce vădui în piață și cum m'am interesat de această firmă, cugetând în mine, cât ar fi de bine dacă asemenea „reuniuni” s'ar pute înființa și pe sate? Dar cât de mare mi fu surprinderea, când acest amic îmi spuse, că el, deși nu e orășan, to-

tuși a avut un mare folos de acea reuniune, căci zice amicul, detorisem la „Albina” în Sibiu 300 fl. v. a. și eram strins ca în giroafe să-i plătesc; veniiu însă aci cu un cunoscut maghiar din loc, și îndată mi se promise împrumutul ce aveam să-l fac, și pre care l-am și făcut; astăzi mai dătoresc aci numai 40 fl. din cele 300 fl. împrumutați și solviți la „Albina.”

Aceasta îmi bătău un cuiu în cap, și venind acasă m'am apucat de urdirea unui plan, cu care însă n'am reușit. Căci pe sate nu află oameni cari să-și deschidă punga și să-i poți îndupleca la așa ceva, ear de alte venite durere nu dispunem, cum dispun bună oară: Lăncrămenii, Vinereții și Teusenii, cari au casele lor alo-diale; îmi făcuu apoi alt plan, cu care și reușii. Înființarău adevărat un magazin de bucate, dându-i numele de „fond ajutoare” cu statute conform cărora: fondul are să fructifice în 10 ani. În înțelesul statutelor, venitul jumătate (din crescere) este menit pentru școală și biserică. Am urmat cu acest exemplu domnilor oare când amplotiați români în Zarand cari în anul 1862/3 mai întâiu au înființat „fondul gimnasial din Brad.”

Domnii Hodoș și Frâncu spriginiți de comitele suprem de atunci I. Pipos (acum pensionat) umblau ca doi apostoli prin toate comunele provocând și îndemnând poporul la oferirea obligațiunilor împrumutului de stat pentru înființarea fondului gimnasial din Brad precum și la înființarea pe tot locul de măgazine de bucate pentru școlișoarele populare.

Se vor afla doară și astăzi oameni care se lucre pentru un astfel de scop!

I. P—u.

Răspuns la răspuns.

Domnule redactor! În Nr. 52 al „Tel. Rom.” ați publicat, cu subscrierea: „Respectivul profesor dela gimnaziul r. u. de stat” un „Răspuns” la articolul: „Până unde merge șovinismul maghiar”, l-ați publicat fără nici o observare din partea d-voastră, deși șcitiți, ca și mine, că răspunsul nu este decât o falsificare și mistificare a adevărului. Prin aceasta ați dovedit, d-le redactor, că țineți sub toate împregiurările la aksioma: „audiatur et altera pars”. Nu toți redactorii însă urmează astfel. „Hermannstädter Zeitung” d. e. a refuzat simplu de-a primi un răspuns, ce i s'a trimis pentru a se rectifica unele neadevăruri dintr'un „comunicat”, pe care l publicase cu puțin mai înainte tot în cestiunea aceasta. Dar bine faceți, d-le redactor, că țineți a fi ecuitabili și imparțiali, chiar și față de contrarii nostri. Să lăsăm altora deprinderea de-a falsifica și suprima adevărul, să l lăsăm aceloră, cari simt, că numai prin aceasta se mai pot susține. Românul ține pururea la drept și dreptate, la adevăr și cuviință. De aceea mi place a crede, că nu mi vei refuza nici mie bunăvoința de a mi acorda puțin loc în coloanele stimabilului d-voastre diar spre a arăta, câtă valoare au aserțiunile „respectivului profesor.”

Ântăiu, d-sa face mărturisirea prea prețioasă pentru noi Români, că adevărat „representarea unei piese românesce ar fi fost o „înnoire”, carea ar fi „iritat și mai mult spiritul națiunii maghiare.” Pentru ca onorabili lectori să înțeleagă, ce va să zică aici cuvântul „înnoire”, observ, că la institutul de fete din monăstirea Ursulinelor este o datină veche, ca la esamene și la alte zile mai alese elevele se joacă piese teatrale. Mai înainte se jucau numai piese nemțesci și franceze; de un timp începe să se joace și piese maghiare, ear la 24 Aprilie se chibzuise, din incidentul nunții de argint a Maieștilor Lor, a se mai juca și o piesă românească. Eacă „înnoirea”, de carea vorbește „respectivul profesor”, înnoire în adevăr foarte nevinovată, cu toate aceste d-sa ne asigură; că ea ar fi „iritat spiritul națiunii maghiare.” Va să zică, ori ce progres în limba română este de natură a „irită spiritul na-

țiunii maghiare”. Mărturisirea — o repetăm — este foarte prețioasă. Sciam adevărat și noi, că șovinismul maghiar se iritează de tot ce este românesc, întocmai cum se iritează și unele animale, când zăresc o cârpă roșie; ne a lipsit însă o mărturisire din partea lor. Acum o avem. Ce e drept, ministrul Tréfort declarase în dietă, că nu este în scopul statului de-a „mărgini folosirea limbilor nemaghiare în școală”, dar în praca vieții nu se urmează, cum vorbește ministrul, la adresa opiniei publice din afară, ci cum răspunde organul seu din Sibiu, carele — mulțumită referințelor sale intime — este în pozițiune de-a cunoaște bine secretele politicii maghiare, fără să fie legat de atâtea considerațiuni ca ministrul. Dovadă este între altele și soarta limbei române în institutul Ursulinelor; respectivul a voit, ca piesa românească să fie oprită (și încă într'un stadiu înaintat, ca astfel umilirea să se simtă cu atât mai tare) și ea a fost oprită, folosirea limbei române a fost „mărginită”. Repetăm: folosirea limbei române a fost mărginită, căci:

A doua, nu este adevărat, ce zice „respectivul”, că adevărat „pretensiunilor juste ale Românilor se satisface prin aceea, că elevele române sunt obligate a cerceta oara de limba română; a pretinde mai mult nu se cuvine, a permite mai mult nu e consult. Din punctul de vedere al șovinismului maghiar — da, din punctul de vedere al pedagogiei însă — nu! Când adevărat o limbă s'a introdus odată într'o școală, ea trebuie a se tracta în conformitate cu regulile metodei. Tractarea metodică însă cuprinde în sine trei stadii:

stadiul receptiunii
stadiul asimilațiunii
stadiul reproducțiunii.

Neglijând și numai unul din aceste stadii organice, tractarea ar fi defectuoasă, fructele instrucțiunii ar întârzi de-a se arăta. De stadiul reproducțiunii se ține negreșit și reprezentarea dramatică.

De aceea „Legendarele” de astăzi conțin și scene sau piese dramatice, cari nu numai se cetează, ci se și „representă”; de aceea între „ocupațiunile stilistice” se numără și „dramatizarea unei națiuni.” Așa vorbește pedagogia. Ori crede „respectivul”, că legile pedagogiei pot fi călitate cu aceeași ușurătate ca legile comune, când ne genează? Sau doară introducerea limbei române în institutul din mănăstirea Ursulinelor a fost numai „rîmă din undiță”, menită din capul locului numai a amăgi, dar nu și a satura? — Aceasta încât pentru instrucțiune; ce privește educațiunea, atâtea doară va ști un „respectiv profesor dela gimnaziul regiu unguresc de stat”, că în școală trebuie să domnească deplină egalitate, frățietate, libertate, într'un cuvânt; humanitate, prin urmare că nu este permis a face caste deosebite, de privilegiați și iobagi, a glorifica pre unii și a umili pre alții. În adevăr, se cere multă îngâmfare, a pretinde, ca față de noi Români să se suspendă până și legile pedagogiei, pentru ca nu cumva să se „iriteze spiritul națiunii maghiare.” Dar ei să aibă voie a ne irita și umili la tot pasul și în tot momentul, curat numai din capriț? Sărării de noi, rele timpuri am ajuns!

A treia. „Respectivul” susține mai departe, că „numărul elevelor române în institutul Ursulinelor este foarte mic.” Aici d-sa nu ne spune a-numit, cât de mare sau cât de mic este numărul elevelor române; în „Hermannstädter Zeitung” însă și în „Kelet” a scris, că sunt numai 6, ear nu 15 eleve, cum afirmă eu. Lăsând de o camdată numărul la o parte, este lucru curios, ca un Maghiar să vie a susține aici teoria majorității, când în viața publică ei nu vor să știe nimic de teoria aceasta. Aici „respectivul” se provoacă la numărul cel „foarte mic” al elevelor române, spre a ne despoia, sub un pretest mai plausibil, de un drept, ce ne compete sub toate împregiurările; în viața publică însă, d. e. la alegerea ablegaților în dietă etc. ei caută altă teorie, și când nu găsesc nici una, proclamă teoria lui „sic volo”, acurat ca lupul cu mielul. Revenind însă la numărul elevelor române după cum

m'am informat în urmă, el este încă mai mare, de cum l-am fost arătat mai înainte ași putea cita numele toate, dar nu țin de cuviință. De altminte în obiectul din cestiune numărul puțin împoartă; în tot cazul el a fost de ajuns pentru ca rectorul institutului un bărbat cult, serios, venit din Bavaria, prin urmare neatins de boala șovinismului, ăic, ca însuși rectorul se afle, că este bine și just a se juca una din piese în limba română, prin eleve române. Această însă ne conduce la o nouă reflecșiune din parte-ne și adecă:

A patra: „Respectivul“ lovesce eărăși adevărul în față când afirmă, că „institutul“ ar fi oprit reprezentarea piesei române. Adevărul e cum am ăis deja, că rectorul institutului, din propria sa inițiativă, fără cea mai mică ingerență din partea cui-va, ci condus singur numai de simțimintele sale de umanitate, dreptate și cuviință, a decis, că una din piesele, compuse toate de el însuși, să fie reprezentată pe scena institutului, în limba română, prin eleve române. Piesa română odată compusă în limba germană, rectorul s'a dus cu ea la profesorul de limba română, l'a informat despre intențiunile sale, l'a cetit compozițiunea și l'a rugat a o traduce în limba română și a conduce studiarea ei prin eleve actrice. Piesa s'a tradus, ba s'a și tipărit, rolele s'au împărțit, pregătirile s'au luat începutul cu toată serioșitatea reclamată de importanța scopului. Două săptămâni în urmă rectorul s'a transpus de nou în locuința profesorului de limba română și sub regretele cele mai vii l'a comunicat, că „respectivul profesor“ l'a adus ordinul verbal al episcopului rom. cat. din Alba-Iulia de-a oprit cu ori ce preț reprezentarea piesei române. La întrebarea profesorului de limba română, dacă episcopul a fost avisat despre cuprinsul pieselor teatrale, rectorul a răspuns, că din partei nu a făcut episcopului nici un raport relativ, ținând aceasta cu totul de prisos. Va să ăică, oprirea a urmat singur numai la informațiunile „respectivului profesor“. Ne putem închipui, de ce natură vor fi fost informațiunile sale! Așa d. e. mi se spune dintr'o parte deamă de toată credință, că într'un loc aici în Sibiu, „respectivul“ ar fi afirmat, că piesa tradusă de P. este o piesă ultra-națională din România, — scornitură atât de cu coarne, încât unul din cei prezenți nu s'a putut reține de-a nu reflecta: „Dacă piesa cutare este din România, n'a fost lipsă a se mai traduce în limba română.“

A cincea, „Respectivul“ ne spune multe despre iubirea sa cea mare către limba română, despre premiele și ajutoarele, ce le dă din averea sa, studenților români în urma cărora l'a câștigat numele de „tată al Românilor“. Dacă nu ași ști, cine este „respectivul“, m'ași mira de cutezanța, cu carea susține așa ceva; căci eacă se vorbește, că în anii trecuți d-sa să fi publicat o novelă, în carea își bate joc de națiunea română într'un mod atât de brutal, încât însuși metropolitul Șaguna să l fi chemat la sine și să l fi ăis să l și retragă panfletul din circulațiune, că de nu, a doua ăi nu va mai fi profesor. Și l'a retras până după moartea lui Șaguna. Atăta, cred, va fi de ajuns, pentru a caracteriza marea sa iubire către limba română. Încât pentru numele de „tată al Românilor“, el însuși recunoaște, că este o glumă sau chiar o batjocură la mijloc. Scim noi, cum stă lucrul; dar nu voim a intra de astădată în amărune. Cine urăște națiunea română, nu poate să ajutore pre fi ei, chiar când ar avé cu ce.

P. S. Afăm în momentul acesta, că studenții dela gimnasiul de stat de aici, adecă dela institutul, la care „respectivul“ servește ca profesor, au invitat de astădată inteligența română din Sibiu la maiatul lor numai prin bilete în limba maghiară. Întrebați, pentru ce s'au abătut dela usul de până acuma, ei asigurară, că de astădată li s'a interăis strict, de-a face invitările pentru Români în limba română. Negreșit, când studenții români ar fi invitat

inteligența română prin bilete române, ca și până aici, „spiritul națiunei maghiare s'ar fi iritat“ teribil. Ce se face în cazul acesta cu teoria majorității? cu buna — cuviință chiar? Dar, loviți-ne limba, cât vă place; cu atât mai mult vom iubi-o și vom apăra-o.

Nușu.

Varietăți.

* Escelența Sa Înalt Preasânțitul archiepp și metropolit Miron Romanul a sosit duminică cu trenul de ameađi în mijlocul nostru din călătoria dela Budapesta.

Consistoriul archidieceșan, condus de Preacuvioșia Sa P. archimandrit și vicariu archiepesc, Nicolae Popea, a bineventat pe Escelența Sa, îndată după sosire, în reședința archiepescă. P. conducător, în termeni foarte călduroși și binesimțiti, a dat expresiune însemnatăii luptei, prin care s'a apărat un drept, a cărui scop este asigurarea bazei la cultură preste tot; la care luptă Escel. Sa a luat parte cu zel dela început, care luptă deși n'a fost încoronată de succese reale, este încoronată de succese morale, căror și contrarii de ădi, nu va trece mult, și se vor închina.

Escelența Sa mulțămi pentru aceeași întempinare și promise a lupta cu acelaș zel și în viitoriu, între marginile legii și adevăratului patriotism, pentru interesele naționale.

* (Decorațiune). Majestatea Sa Francisc Iosif a acordat M. S. R. principelui Carol, domnitoriului României „crucea mare a Sf. Ștefan“!

* (Postal). În Sâmbăta de jos (comitatul Făgăraș) s'a deschis în 15 a lunii curente un nou oficiu postal, care se va ocupa cu servițiul postal pentru epistole și călătorii, apoi cu mijlocirea asignațiunilor etc. până la suma de 200 fl. v. a. Acest oficiu postal stă în juncțiune cu posta comunicătoare între Sibiu și Brașov pe fie-care ăi. De raionul acestui oficiu se țin pe viitoriu comunele din pregiur și adecă: Sâmbăta de jos, Sâmbăta de sus, Drăguș, Beșenbach, Rucăr, Lisa, Voivodenii, Voivodenii mari, Ludișor, Voila, Betlean, Luța și Dridif.

* (Sânt-Mărtin) fű designat după o desbatere de 2 ăile în dieta țerei de reședința comitatului Târnaviei-mici.

* (Concert filantropic). Ni se scrie din Teuș: Un farmec și delectare, precum și folos material au produs Duminica trecută 15/27 Aprilie în opidul Teuș — concertul arangiat cu scop filantropic (în favorul Seghedinenilor) de junele Ales. Molnár, fiul pretorelui din loc S. Molnár. El cu violina s'a acompaniat de sora sa Olimpia Molnár, apoi: de Dr. Boer medic și Adalbert Bürger tot pe violină, precum și de domnișoarele: Leontina Nagy și Nina Gönczi pe clavier. Esecutară opt piese feliurite, între cari și: „Il Trovatore“ de Verdi apoi: „Air Varie“ de Beriot, „Esperance“, „Lucia“ și „Grand Galopp“ în față unui public pe care abia îl pută încape mica localitate unde se concentră.

Din petrecere au rezultat: a) din bilete 61 fl. 50 cr. b) din oferte binevole 32 fl., din cari subtragându-se speșele arangerei, rezultă un venit curat de 83 fl. 77 cr. cari în ăiua următoare s'au și trâmisi Seghedinenilor.

Două cauze m'au îndemnat se scriu aceste, 1. rezultatul destul de frumos față cu un public atât de mic cum e cel din Teuș 2. desteritatea d-șoarei Olimpia Molnár, carea scie bate clavierul foarte bine și a demu-

strat în mod esemplar rezultatul unei bune creșteri.

* (Mulțămită publică). Reuniunea română de cântări și musică din Oravița exprimă adâncă sa mulțămită onorat. institut de credit și economiă „Albina“ pentru ajutoriul de 50 fl. v. a. ce l'a votat în ultima sa adunare generală. Reuniunea noastră se mândrește de aceasta distincțiune și nu poate ascunde bucuria, cum că onorat. institut „Albina“ tinde pre lângă promovarea intereselor materiale ale națiunei, a spriginii și interesele ei culturale. Dorim ca aceste străduințe să fie pururea încoronate de bun spor.

Oravița în 17/5 Maiu 1879.

Ios. Novac m. p., E. Trăilă m. p.,
pres. v. pres.

* (Esposiția industrială) din Alba-Regală s'a deschis alaltăeri în mod solemn prin protectorul ei archiducele Iosif.

* (Regiunea mai sănătoasă) în Europa după raporturile statistice e Austria de sus și Salzburgul. Acolo oamenii bătrâni peste 60 ani fac 11.5 procente din populație, o cifră carea nu se află în nici o altă țară a Europei. În celelalte provincii ale Austriei cifra percentuală este următoarea: în Tirol 10.9; în Carintia 10.2; în Steiermak 9.4; în Austria de jos 8.4; în provinciile ungurești și slavone scade cifra însemnat și face în Galiția și Bucovina numai 4 procente.

Sciri ultime.

(După „S. d. T. B.“)

Roma, 19 Maiu n. Camera incuviință cu 153 contra 101 voturi proiectul de lege pentru căsătoria civilă.

London, 19 Maiu n. În casa de jos Northcote comunică principiile fundamentale ale păcei, cari s'au statorit cu Iacob Khan.

Bursa de Viena

din 19 Mai n. 1879.

London	417 30
Argint	—
Galbin	5 55
Napoleon d'aur (poli)	9 36

Economic.

Sibiu, 17 Maiu n. Pro hectolitru: Grâu fl. 4.90—5.70; Grâu secăreț, fl. —4.40—4.60; Săcară fl. 3.90—3.—; Orz fl. 3.20; Ovăș fl. 1.80—2.20; Cucuruz fl. 2.70—3.10; Mălaiu fl. 4.50—5; Cartofi fl. 1.20—1.30; Semență decănepă fl. 5—6; Mazere fl. 6—6.50; Linte fl. 9—9.50; Fasole fl. 4.50—5; pro 50 chilo: Făină de păne fl. 4.—; Slănină fl. 25—30; Unsoare depore fl. 25—27.50; Său brut pro 50 chilo fl. 16; Său de luminări fl. 22.50—; Luminări de său 50 chilo fl. —28; Săpun fl. 20.—; Fên 50 chilo fl. 0.80—0.90; Cănepă pro 50 chilo fl. 32—34; Lemne vërtoase de foc pro metru cubic fl. 3.— Spirt pro grad 50—55 cr. pro chilo: carne de vită —40 cr.; Carne de vițel 35— cr. carne de porc 40— cr.; ouă 10 de 20 cr.

Estras din foaia oficială „Budapesti Közlöny.“

Licitațiuni: în 30 Maiu și 30 Iunie imob. rămasului după Mihail Coc în Cărpiniș (jud. cerc. Abrud); în 29 Maiu im. rămasului după Ștefan Dan și Ladislau Németh în Orăștie (trib. Deva); în 18 Iunie și 18 Iulie imob. lui Gligor Roșu în Cricău (jud. cerc. Aiud); în 7 Iunie im. Baron. Sigismund Szentkereszty în Zagon (trib. Murăș-Oșorheiu); în 19 Iunie și 19 Iulie imob. lui Anghel Popoviciu în Abrud (jud. cerc.); în 9 Iunie și 19 Iulie imob. lui Nicolae Surciu și sofi în Tămaș (jud. cerc. Hoghin); în 30 Maiu imob. contelui Adam Vas în Cecea (jud. Gherla); în 14 Iunie și 14 Iulie im. lui Andreas Czizler în Cluj (trib.); în 16 Iunie și 21 Iulie imob. lui Nicolae Man în Brașov (trib.); în 10 Iunie și 10 Iulie imob. lui George Popoviciu în Petroșeni (jud. cerc. Abrud); în 22 Iunie și 21 Iulie imob. lui Ștefan Pap în Sânt-Miclăuș (jud. cerc. Gherla); în 11 Iunie și 11 Iulie imob. lui Michail Schoppert în Hașag (jud. cerc. Mediaș); în 14 Iunie și 22 Iunie imob. d-nei Rosa Winkler în Codlea (trib. Brașov); în 28 Maiu im. lui Francisc Szasz în Cluj (trib.); în 5 Iunie și 5 Iulie imob. lui Nicolau Porsolt în Honiedoara (trib. Deva).

Nr. 59—1879.

3—3

EDICT.

Ioanăș I. Roman de religiunea gr. or. din comuna Săliște, comitatul Sibiiului, carele a părăsit de 4 ani cu necredință pre legitima sa soție Marina n. D. Martin tot din Săliște, fără a se scî ubicațiunea lui, fiind incaminat asupra i proces matrimonial, se citează prin aceasta ca în termin de un an și o ăi dela datul de față să se prezenteze înaintea subsemnatului for spre a se folosi de dreptul apărării; la din contră procesul matrimonial incaminat asupra i se va decide în absența lui.

Scaunul protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului I ca for matrimonial.

Sibiu în 19 Martie 1879.

Moise Toma m. p.
adm. protop.

Tablourile oleografice

edate de

F. A. Lachmann,

representând diferite episoade din campania română s'au dat în comisiune dlui G. B. Popovits, furnisorul curței M. S. R. Domnitoriului, I. Fleischmarkt 15, Viena pentru provinciile austro-ungare.

Prețul lor este: Portretele M. L. Lor în rame cu fund oval 16 floreni v. a. esemplariul; toate celelalte cu rame cadrate 15 floreni v. a. esemplariul.

[19] 2—6

UMRATH & COMP. în PRAGA,

fabrică de mașini agricole,

se recomandă prin specialitățile lor renumite prin o esecutare foarte solidă, umblet ușor mare productivitate și treerat curat a

mașinilor de treerat cu brațe și cu vërtej

pentru 1 până 8 cai sau boi,

atât locomobile cât și stabile. Mai departe fabricăm noi în mărimi diverse:

Ciururi de bucate, mașini pentru tăiat paie, mori pentru sdrobit etc. etc.

Cataloge ilustrate în limbile țerei grătuite și franco.

[14] 10